

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2010 vp

Valtioneuvoston selvitys Euroopan rahoitus- vakaussjärjestelmien aktivoinnista lainan myön- tämiseksi Irlannille

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 24 päivänä marraskuuta 2010 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Euroopan rahoitusvakaussjärjestelmien aktivoinnista lainan myöntämiseksi Irlannille (E 106/2010 vp) valtiovarainvaliokunnalle lausuntoa varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- alivaltiosihteeri Martti Hetemäki ja lainsäädäntöneuvos Seppo Tanninen, valtiovarainministeriö
- johtava neuvonantaja Jarmo Kontulainen, Suomen Pankki
- toimitusjohtaja Sixten Korkman, Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA.

Kirjallisen lausunnon antoi valtiotieteen tohtori Heikki Koskenkylä.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Irlannin talouden ja rahoitusmarkkinoiden pitkään jatkunut kriisiytyminen ja sen seurauksena etenkin viime viikkoina lisääntynyt levottomuus euroalueen rahoitusmarkkinoilla kärjistyi marraskuussa siten, että Irlannin hallitus päätti sunnuntaina 21 päivänä marraskuuta 2010 pyytää Euroopan talouden vakauttamismekanismin aktivoimista tilanteen vakauttamiseksi Irlannille myönnettävällä lainalla. Irlanti ei vielä tässä pyynnössään esittänyt arviota tarvitsemansa lainoituksen määrästä.

Euroalueen valtiovarainministerit pitivät yhdessä Yhdistyneen kuningaskunnan, Ruotsin ja Tanskan valtiovarainministereiden kanssa Irlannin pyynnön takia puhelinkokouksen 21 päivänä marraskuuta, mitä seurasi välittömästi Ecofin-

neuvoston puhelinkokous. Puhelinkokousten tuloksena julkistettiin euroryhmän ja Ecofin-neuvoston yhteinen julkilausuma, jonka mukaan ministerit yhtyivät komission ja Euroopan keskuspankin arvioon siitä, että lainamuotoisen tuen myöntäminen Irlannille on perusteltua rahoitusvakauden turvaamiseksi EU:ssa ja euroalueella.

Julkilausumassa katsottiin myös, että Irlannin valtiolle myönnettävä lainoitusohjelma tulisi rahoittaa Euroopan rahoitusvakaussmekanismista (ERVM), Euroopan rahoitusvakaussvälineestä (ERVV) sekä mahdollisesti näitä täydentävistä kahdensivulaisista lainoista euroalueen ulkopuolisista jäsenvaltioista. Yhdistyneen kuningaskunnan ja Ruotsin ministerit ilmoittivat jo

puhelinkokouksessa, että heidän hallituksensa ovat valmiit harkitsemaan kahdenvälistä lainaa Irlannille. Lähtökohtaisesti pidettiin myös selvänä, että Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) osallistuu ohjelman laadinnan lisäksi myös sen rahoitukseen, vaikka tätä ei julkilausumassa erikseen mainittukaan.

Julkilausumassa todettiin myös, että Irlannin lainoitusohjelman toteuttaminen edellyttää vahvaa politiikkaohjelmaa, jonka sisältö neuvotellaan Irlannin viranomaisten sekä komission ja IMF:n kesken, yhteistyössä EKP:n kanssa. Julkilausumassa todettiin myös erikseen, että sopeutusohjelma tulee sisältämään myös rahaston pankkisektorin mahdollisille pääomatarpeille tulevaisuudessa. Pankkisektorilla jo tehtyihin toimenpiteisiin pohjautuen tullaan päättämään kokonaisvaltaisesta toimenpideohjelmasta pankkisektorin toiminnan turvaamiseksi. Toimenpiteisiin tulee kuulumaan pankkisektorin riskikeskitymien purkaminen ja sektorin uudelleenjärjestelyt.

Valtioneuvoston kanta

Hallitus pitää Irlannin pyyntöä Euroopan talouden vakautusmekanismin aktivoinnista lainan myöntämiseksi Irlannille perusteltuna, jotta rahoitusvakauden säilyminen euroalueella voidaan turvata.

Sekä Irlannin kansallisesta, 24.11. julkistetusta talousohjelmasta että EU/IMF-sopeutus-

ohjelmasta käytettävissä olevien tietojen perusteella hallitus on päätnyt arvioon, jonka mukaan Irlannin sopeutusohjelma on uskottava ja että sen päättäväsellä toimeenpanolla voidaan saavuttaa kaikkien euromaiden yhteisessä intressissä olevat tavoitteet, joihin kuuluvat Irlannin talouden ml. pankkisektorin tervehdyttäminen sekä Irlannin saattaminen kestävän kasvun uralle siten, että Irlannin julkinen velka ei kasva hallitsemattoman suureksi.

Hallitus pitää tärkeänä, että Irlannin hallituksen elvytysohjelma sisältää useita veroja koskevia toimenpiteitä, ml. merkittäviä veron korotuksia. Verojärjestelmän yksityiskohdat kuuluvat kunkin jäsenmaan itse päätettäväksi, ja siksi Irlannin hallitus on kohdistanut nämä toimet taroituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla.

Hallitus pitää perusteltuna sitä, että lainan myöntämiseen Irlannille osallistuvat kaikki Euroopan talouden vakauttamismekanismien osat eli ERVM, ERVV sekä IMF omalla osuudellaan.

Eri toimintavaihtoehtoihin liittyviä skenaarioita ja riskejä perusteellisesti arvioituaan hallitus katsoo, että Suomen kansalaisten ja kansakunnan edut voidaan parhaiten turvata hyväksymällä Suomen osallistuminen Irlannille annettavaan lainoitusohjelmaan. Suomella on parlamenttivarauksella valtiontakauksen myöntämistä ERVV:n kautta koskevaan EU-päätökseen siihen asti, kunnes eduskunnan päätöksentekoprosessi on saatettu päätökseen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtioneuvoston kirjelmässä on kuvattu Irlannin talouden kriisiytymiseen johtaneita syitä sekä esitetty Suomen kanta sen tilanteen varalle, jossa Irlannin taloutta joudutaan tukemaan muiden euromaiden toimin ja jossa Euroopan rahoitusvakautusjärjestelmä aktivoidaan. Kirjelmän antamisen jälkeen Irlannin tilannetta koskevat neuvottelut ovat edenneet siten, että sunnuntaina 28.11.2010 Irlannille päätettiin myöntää 67,5 miljardin euron tukipaketti, jonka rahoituksesta

vastaavat EU ja Kansainvälinen valuuttarahasto. Tukipaketin kaikki yksityiskohdat eivät ole vielä valiokunnan tiedossa.

Valiokunta toteaa, että asian kiireellisyyden vuoksi sillä ei ole ollut mahdollisuutta asian perusteelliseen valiokuntakäsittelyyn. Valiokunta pitää asian kiireellistä valmistelua valitettavana, mutta toteaa kuitenkin samalla, että on myös Suomen edun mukaista, että euroalueen talouksia vakauttavat toimet toteutetaan ripeästi ja määrätietoisesti. Nopeista toimista huolimatta

on kuitenkin mahdollista, että nekään eivät ole vielä riittäviä markkinoiden vakauttamiseen.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen toimintalinjaa kuitenkin oikeana ja Irlannille myönnettävää tukipakettia perusteltuna. Kuten valtioneuvoston kirjelmässä on todettu, Irlannin talouden ja rahoitusmarkkinoiden tilanne kärjistyi niin hankalaksi, että Irlannin ei arvioitu selviytyvän ongelmistaan ilman ulkopuolista apua. Mikäli lainoitusta ei olisi myönnetty, valtioneuvoston arvion mukaan välittömänä seurauksena olisi todennäköisesti vaikeasti hallittava rahoitusmarkkinahäiriö, jolla olisi arvaamattomat vaikutukset niin Eurooppaan kuin myös maailmantalouteen.

Seuraamuksien ja riskien arviointi on vaikeaa. Asiantuntijoiden esittämien arvioiden perusteella riski järjestelyyn osallistumisesta on valiokunnan mielestä kuitenkin pienempi kuin Irlannin pankkijärjestelmän kaatumiseen liittyvät riskit. Tilannetta on verrattu Yhdysvalloista vuonna 2008 levinneeseen maailmanlaajuiseen finanssikriisiin, jonka yhden pankin konkurssi sysäsi liikkeelle ja jonka seurauksena Suomen bruttokansantuote aleni viime vuonna 8 prosentilla; bkt:n lasku merkitsee markkinahintaisesti yli 13 miljardin euron menetyksiä.

Uudella talouskriisillä olisi kuitenkin vielä aiempaa vakavampia vaikutukset Suomen kansantalouteen, sillä Suomella sen enempää kuin useilla muillakaan mailla ei ole suuren valtionvelan vuoksi enää mahdollisuuksia taloutta elvyttäviin toimiin. Euroalueen rahoitusvakauden turvaaminen onkin tässä tilanteessa ensiarvoisen tärkeää. Näin voidaan osaltaan turvata myös euroalueella jo lievänä alkanutta talouskasvua.

Irlannin lainoitusohjelman vaikutukset Suomen talouteen riippuvat ratkaisevasti siitä, maksaako Irlanti lainansa takaisin sovitun aikataulun mukaisesti vai ei. Mikäli takaisinmaksu tapahtuu sovitussa aikataulussa, Suomeen kohdistuvat taloudelliset vaikutukset jäävät varsin vähäisiksi, lähinnä lainaohjelmapäätösten valmistelun hallinnollisiin kustannuksiin. Jos sen sijaan päädytään tilanteeseen, jossa Irlanti on kykenemätön suoriutumaan lainoitusohjelman-

sa takaisinmaksusta, Suomelle aiheutuu takausvastuunsa mukaiset tappiot.

Valiokunta toteaa, että takaukseen liittyy aina riski takausvastuiden realisoitumisesta. Euro maiden talouksien vakauttamiseen liittyvät Suomen vastuut ovat jo noin 9,5 mrd. euroa. Lisäksi Suomi on sitoutunut myöntämään lainaa myös Islannille ja Latvialle, jolloin Suomen vastuut nousevat yhteensä noin 10 mrd. euroon.

Valiokunnan käsityksen mukaan Suomi kuitenkin selviää takaus- ja lainasitoumuksistaan, mikäli talouskehityksessä ei tapahdu jyrkkää muutosta huonompaan suuntaan. Vastuiden konkretisoituminen heikentäisi tuntuvasti Suomen julkisen talouden kestävyyttä.

Irlannin valtion rahoitustarpeeksi vuosina 2011–2013 on arvioitu 85 miljardia euroa. Tästä Irlanti kattaa itse 17,5 miljardia euroa pääosin eläkerahastojen varoilla. Lainapaketin suuruudeksi jää 67,5 miljardia euroa, ja sen rahoitukseen osallistuvat kaikki Euroopan talouden vakauttamismekanismin osat: Euroopan rahoitusvakautusmekanismi (ERVM) lainaa noin 22,5 miljardia euroa, Euroopan rahoitusvakaussävelin (ERVV) lainaa noin 17,7 miljardia euroa sekä kansainvälinen valuuttarahasto IMF noin 22,5 miljardia euroa. Lisäksi lainoitukseen osallistuu kolme euroalueen ulkopuolista jäsenvaltiota: Iso-Britannia (3,8 miljardia euroa), Ruotsi (0,6 miljardia euroa) ja Tanska (0,4 miljardia euroa).

Suomen takausvastuun suuruus on rahoitusvakaussävelinmekanismin osalta laskennallisesti 1,6 prosenttia lainan suuruudesta, mikä vastaa Suomen maksuosuutta EU:n omista varoista. Euroopan rahoitusvakaussävelin osalta takausvastuu on 1,88 prosenttia lainan suuruudesta, joka puolestaan vastaa Suomen osuutta Euroopan keskuspankilta merkitystä pääomaosuudesta pois lukien Irlannin ja Kreikan osuudet.

Takauksen loppusumma on kuitenkin suurempi, sillä ERVV:lle taattava määrä muodostuu varainhankinnan pääomasta, sen koroista ja kuluista lisättynä 20 prosentin ylitakauksella. IMF:n osalta Suomen laskennallinen vastuu on IMF:n nykyisten hallinnollisten päätösten perusteella 0,53 prosenttia lainan suuruudesta (joka vastaisi noin 120 miljoonaa euroa).

Asiaa koskevan valmistelutyön edettyä on selvinnyt, että Suomen valtioneuvoston ERVV:n lainoituksen varainhankinnasta on noin 507,5 miljoonaa euroa. Kun huomioon otetaan korot ja kulut sekä 20 prosentin ylitakaus, on Suomen takauksen kokonaismäärä hallituksen arvion mukaan noin 740,7 miljoonaa euroa.

Valiokunta toteaa, että Suomen takausvastuu näyttäisi olevan suhteellisesti suurempi kuin suomalaisten pankkien saatavat Irlannista verrattuna joidenkin muiden euromaiden pankkien saataviin. Tähän ei kuitenkaan voida neuvotteluissa vaikuttaa, koska edellä mainitun mukaisesti Suomen osuudet takausjärjestelyistä perustuvat aiempiin sitoumuksiin.

Lainoitukseen liittyy tiukka sopeuttamisohjelma, jonka avulla Irlannin julkinen talous on tarkoitus saattaa kestäväälle uralle ja pankkijärjestelmä terveelle pohjalle. Ohjelmaan sisältyy myös merkittäviä veronkorotuksia. Irlantia ei kuitenkaan voitu velvoittaa korottamaan matalaa yhteisöveroprosenttiaan, koska verojärjestelmän yksityiskohdat kuuluvat kunkin jäsenmaan itse päätettäväksi eikä Irlanti pitänyt korotusta tarkoituksenmukaisena. Myöskään vakuuksien käyttäminen ei ollut tässä yhteydessä toteutettavissa Suomen toivomalla tavalla. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tuki-ohjelmaan sisältyy kuitenkin elementtejä, joiden mukaan pankkien tulee arvopaperistaa tai myydä omaisuussalkkujaan likviditeettiasemansa parantamiseksi. Myös velkakirjojen haltijoita velvoitetaan osallistumaan vastuunjakoon.

Euromaat sopivat 28.11.2010 myös pysyvän kriisinhallintamekanismin keskeisistä elementeistä, jotka tulevat voimaan vuonna 2013. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan tarkoituk-

sena on selkiyttää jäsenmaiden omaa vastuuta talouspolitiikkansa seurauksista sekä myös yksityisen sektorin osallistumista mahdollisten rahoitusmarkkinakriisien taakanjakoon. Sovitulla mallilla tavoitellaan ennen kaikkea moraali-kadon estämistä sekä sijoittajien että velkaa ottavien valtioiden toiminnassa.

Valiokunnalla ei ole vielä tietoa kriisinhallintamekanismin liittyvistä yksityiskohdista, joten se käsittelee asiaa myöhemmin saatuaan siitä tarkempaa selvitystä. Valiokunta pitää kuitenkin aivan keskeisenä, että järjestelmä perustuu siihen, että jäsenvaltiot vastaavat itse julkisesta taloudestaan ja pankkijärjestelmänsä vakaudesta. Myös pankkien ja sijoittajien tulee itse kantaa vastuuta toiminnastaan. Valiokunta korostaa myös pankkien stressitestien kattavuuden ja luotettavuuden olennaista parantamista.

Lopulliset lainoituspäätökset tehdään EU-tasolla 7.12.2010 pidettävissä Ecofin-neuvoston ja euroryhmän kokouksissa. Suomen osalta Euroopan rahoitusvakaussävelille annettavista valtioneuvoston päättyä ensin kuitenkin eduskunta, jolle valtioneuvoston on annettava tiedonanto Euroopan rahoitusvakaussävelille annettavista valtioneuvoston annettun lain (668/2010) mukaisesti.

Tiedonanto on annettu eduskunnalle 30.11.2010, ja eduskunnan kanta lainatakuisiin selviää täysistunnossa 2.12.2010 pidettävässä tiedonantoyhteistyössä.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta esittää,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Hannes Manninen /kesk	Matti Saarinen /sd
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Petri Salo /kok
jäs.	Christina Gestrin /r	Sari Sarkomaa /kok
	Bjarne Kallis /kd	Minna Sirnö /vas (osittain)
	Kyösti Karjula /kesk	Pia Viitanen /sd
	Esko Kiviranta /kesk	vjäs. Leena Harkimo /kok (osittain)
	Mikko Kuoppa /vas	Hanna-Leena Hemming /kok
	Reijo Laitinen /sd	Matti Kauppila /vas (osittain)
	Mika Lintilä /kesk	Valto Koski /sd (osittain)
	Olli Nepponen /kok	Lauri Kähkönen /sd (osittain)
	Tuija Nurmi /kok	Reijo Paajanen /kok
	Kirsi Ojansuu /vihr	Tuula Väättäinen /sd (osittain).
	Markku Rossi /kesk	

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Euroopan unioni, Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) ja Irlanti sopivat viime sunnuntaina Irlannin pankkien vakavaraisuuden vahvistamisesta ja Irlannin valtion maksuvalmiuden varmistamisesta yhteensä 85 miljardilla eurolla. Ulkopuolista rahoitusta annetaan 67,5 miljardia euroa ja Irlannin oma osuus on 17,5 miljardia euroa.

Tuella pidetään pystyssä Irlannin pankit, mikä puolestaan estetään ulkomaisia pankkeja uhkaavat mittavat luottotappiot. Eniten uhanalaisia Irlanti-saatavia on Saksan, Ison-Britannian ja Ranskan pankeilla.

Viime kädessä tukitoimet tulevat irlantilaisien maksettavaksi tavalla, joka kaiken lisäksi hidastaa talouden kasvua ja vaikeuttaa kriisin ratkaisemista. Irlanti joutuu ottamaan lisälainaa miljardikaupalla ja maksamaan siitä kovaa korkoa samalla, kun luottotuksen ehdot syventävät rajusti Irlannin lamaa. Saattaa olla, että Irlanti ajautuu maksukyvyttömyyteen tämän kaiken seurauksena.

Irlannin kansalaisille tukipaketti ehtoineen merkitsee perusturvan, lapsilisien, eläkkeiden leikkaamista, vähimmäispalkan alentamista, arvonlisäveron korotusta. Sen sijaan yritysten maksama yhteisövero pysyy alhaisena eli 12,5 prosentissa.

Vasemmistoliiton edustajat äänestivät eduskunnassa Kreikan tukipakettia vastaan. Me äänestimme myös Euroopan rahoitusvakausvälinettä vastaan.

Valiokunnan enemmistö on enemmistöllään päättänyt valiokunnan kannaksi sen, että valiokunta pitää hallituksen toimintalinjaa kuitenkin oikeana ja Irlannille myönnettävää tukipakettia perusteltuna. Me emme ole yhtyneet tähän näemykseen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valtiovarainvaliokunnan tulee lausua suurelle valiokunnalle seuraavaa:

Valiokunta ehdottaa suurelle valiokunnalle, että suuri valiokunta ei pidä hallituksen toimintalinjaa oikeana eikä Irlannille myönnettävää tukipakettia perusteltuna. Tosiasiallisesti tukipaketti vain pelastaa Saksan, Britannian ja Ranskan pankit suurilta luottotappioilta, mutta syökee Irlannin lamaritalouden yhä syvemmälle aiheuttaen mittavia sosiaalisia ongelmia ja kuruutta irlantilaisille.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2010

Mikko Kuoppa /vas
Minna Sirnö /vas
Matti Kauppila /vas

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Hallitukselta on puuttunut selkeä vastuuta korostava linja ja halu tehdä uudistuksia

Keväällä sosialidemokraatit olivat hyvin huolissaan Euroopan velkakriisin kärjistymisestä ja laajentumisesta Kreikan lainajärjestelyn yhteydessä. Samalla kun pidimme tärkeänä euron ja euroalueen vakauden ja tulevaisuuden turvaamista, niin esitimme annettavalle tuelle tiukat ehdot. Vaadimme mm. tukiin vakuuksia ja erityisesti pankkituen antamista yleisesti hyväksytyn periaatteen mukaisesti, eli sen pitää olla avointa, vastikkeellista ja väliaikaista. Lisäksi esitimme rahoitusmarkkinoiden pelisääntöjen uudistamista sekä riskinkantokyvyn lisäämistä (VaVM 19/2010 vp).

Suomen hallitus on ollut haluton toteuttamaan osaltaan rahoitusmarkkinoiden pelisääntöjen uudistamista ja piiloutunut EU:n ja euromaiden selän taakse. Asenne näkyy varsin hyvin hallituksen toteamuksessa, että nyt vain annetaan takuita. Linjattomuus ja haluttomuus ilmenivät korostuneesti kevään Kreikan lainajärjestelyn yhteydessä ja sen jälkeenkin rahoitusvakausmekanismien perustamisen yhteydessä. Linjana on ollut lähinnä se, että suomalaisten veronmaksajien taakkaa on kasvatettu takauksin ja luottoja myöntämällä ilman ehtoja. Hallitukselta on puuttunut myös selkeä rahoitusmarkkinoiden pelisääntöjen uudistamishalu sekä rahoituslaitosten vastuunkannon lisääminen nyt ja tulevaisuudessa. Näennäistä ryhdistymistä tapahtui vasta sosialidemokraattien esittämien ehtojen ja kovan painostuksen jälkeen Irlannin pankkikriisin puhkeamisen yhteydessä.

Moni kevään esityksistämme on edennyt tai toteutettu euroalueella tai kansainvälisen yhteistyön tuloksena. Nyt Suomen hallitukselta vaadittaisiin selkeät omat linjaukset sekä tämän kriisin hoitamisessa että tulevien rahoitusmarkkinakriisien varalta.

Vaikka Suomen taloudellinen tilanne on euroalueen muihin maihin nähden paremmassa kunnossa, on meidänkin liikkumavara kaventunut oikeistohallituksen aikana nopeasti. Velkamme on kasvanut tällä hallituskaudella kovaa vauhtia, ja ensi vuonna valtionvelan arvioidaan kasvavan 85 miljardiin euroon. Hallitus siirtää tuleville hallituksille ylisuurten veronkevennysten rasitteen ja julkisen talouden sopeutustoimet sekä kasvattaa suomalaisten veronmaksajien ja Suomen taakkaa uusilla velvoitteilla huolestuttavalla tavalla.

Suomen valtiontalouden kestävyys ja hyvinvoinnin rahoituksen osalta Suomen selviytyminen vaarantuu. Suomen kilpailuaseman ja tuotantorakenteen haitat edellyttävät kansallista kasvua ja työllisyyspanostusta. Kreikan ja ERVV:n lainojen ja takausten kasvu heikentää mahdollisuuksia kriisin sosiaalisten vaikutusten hallintaan.

Pahimmat uhat ovat toteutumassa

Eurooppaan levinnyt rahoitusmarkkinakriisin alkuperäinen syy ei ole eurossa eikä eurojärjestelmässä. Kaikki sai alkunsa Yhdysvalloissa syntyneestä asuntoluottobuumista ja rahoituslaitosten ylisuuren riskinoton kautta. Kohtuuttomia riskejä otettiin Yhdysvaltojen ohella myös Euroopassa. Rahoituslaitosten kuntoa epäiltiin molemmilla mantereilla jo vuonna 2007. Epävarmuus muuttui ehkä kaikkien aikojen syvimmäksi ja pitkäaikaisimmaksi velka- ja rahoitusmarkkinoiden kriisiksi, mitä läntiset teollisuusmaat ovat koskaan kokeneet, syyskuussa 2008, kun investointipankki Lehman Brothers päästettiin konkurssiin Yhdysvalloissa. Vaikutukset näkyivät nopeasti reaalityöelämässä ympäri maailman. Kokonaistuotanto putosi rajusti useissa maissa, ja työttömyys nousi nopeasti.

Kevään Kreikan lainajärjestely tehtiin paniikissa, vaikka tilanne olisi voitu rauhoittaa selkeällä ja uskottavalla yhteistoiminnalla komis-

sion, EKP:n ja IMF:n kanssa. Näin olisi saatu aikaan selkeämmät pelisäännöt sekä tulevan toiminnan raamit. Sama linja ja kiire jatkuivat myös kesällä, kun rakennettiin Euroopan talouden vakauttamismekanismeja. Tuolloin kiinnitimme huomiota jälleen takausten vakuuksiin ja rahoituslaitosten tukemisen avoimuuteen ja vastikkeellisuuteen (VaVM 30/2010 vp). Euroopan rahoitusvakautusmekanismien (ERV) ja Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) rakentamisen yhteydessä edellä mainitut seikat olisi pitänyt ottaa paremmin huomioon. Näitä puutteita pyritään korjaamaan valmisteilla olevan pysyvän kriisinhallintamekanismin, Euroopan Vakausmekanismin (EVM), avulla. Tämä on hyvä asia, mutta ei auta tässä akuutissa kriisissä.

EU:ssa ja euroalueella on jatkossa kehitettävä kriisien hallinta sellaiseksi, että moraalikatoa voidaan pienentää ja siten estää valtioiden ja pankkien liiallista riskinottoa. Kriisien kustannusten maksajiksi pitää saada ensisijaisesti osakkeenomistajat ja pankkien muut velkojat. Myös valtion obligatioihin sijoittaneiden pitää kantaa omat riskinsä. Kriiseissä veronmaksajille tuleva rasite pitää minimoida.

Sosialidemokraatit päättivät kesän vakausmekanismiasian yhteydessä, että yksittäisten maiden avustuspäätöksiin otetaan kantaa tapauskohtaisesti.

Eivät Kreikan eivätkä Irlannin lainajärjestelyt ole vakauttaneet markkinoita, vaan tilanne jatkuu hermostuneena, ja velkaisten maiden pitkien lainojen korot ovat edelleen nousussa. Markkinoiden epäusko näkyy mm. siinä, että pelastettujenkin maiden, kuten Kreikan, pitkien valtionlainojen korot ovat kevään tasoa korkeammalla. Kreikan ei uskota selviävän veloistaan. Raskaaksi käy myös Irlannin tie, kun julki-

sen velan arvioidaan kasvavan lähivuosina lähes 135—140 prosenttiin kokonaistuotannosta sopeutustoimista huolimatta.

On todennäköistä, että myös muita Euroopan velkaisimpia maita ajautuu luodun lainajärjestelyn piiriin. Tämän vuoksi julkisuudessa on esitetty Euroopan talouden vakauttamismekanismien luottorajan korottamista 750 miljardista eurosta 1 000 miljardiin euroon.

Niin Irlannin kuin Kreikan kohdalla on viimekädessä kyse Saksan, Ranskan ja Ison-Britannian pankkien pelastamisesta. Kansainvälisen järjestelypankin BIS:n tilastojen mukaan vuoden 2010 kesäkuun lopussa saksalaisten pankkien saamiset Irlannista olivat 114 miljardia euroa, ranskalaisten saamiset 36 miljardia euroa, britannialaisten pankkien saamiset 108 miljardia euroa ja yhdysvaltalaisien pankkien saamiset 47 miljardia euroa.

Irlannin yhteisövero olisi pitänyt nostaa

Sosialidemokraatit esittivät Irlannin lainaohjelman tuen ehtona Irlannin yhteisöveron korottamista 12,5 prosentista. Irlannin alhainen yhteisöverokanta pitää osaltaan verokilpailua yllä Euroopassa ja vaikeuttaa myös Suomen liikku-matila oikean verotason ja riittävän verokertymän näkökulmasta. Tilanne on ristiriitainen, kun Suomi pyrkii keräämään korkeammalla yhteisöverokannalla riittäviä veroja yritysten tuloksista tulevia menoja varten.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Irlannin lainajärjestelyä ei esitettyillä ehdoilla tule hyväksyä.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2010

Kari Rajamäki /sd
Pia Viitanen /sd
Lauri Kähkönen /sd
Matti Saarinen /sd

Reijo Laitinen /sd
Tuula Väättäinen /sd
Valto Koski /sd